

ZAKOŃCZENIE

W świetle przeprowadzonych analiz i pogłębionego studium teologicznego istnieją podstawy do stwierdzenia, że objawienia z Medziugorja wnoszą głębokie treści w życie wierzących, ukazując im konkretny wzór życia chrześcijańskiego. Poprzez kierowane do ludzi orędzia, Matka Boża kształtuje pewien model życia człowieka religijnego, który wyraźnie dąży do zjednoczenia z Bogiem, a więc wybiera drogi prowadzące do świętości w życiu codziennym. Orędzie Maryi oddziaływało i oddziałuje na życie wielu chrześcijan i nie tylko chrześcijan. Wielu też ludzi w świecie naprawdę żyje orędziami Matki Bożej, idąc drogą wskazaną przez Gospę. Istnieje zatem ważki powód do potwierdzenia tezy postawionej tutaj we wstępie: Medziugorje jest rzeczywiście *miejscem teologicznym*, gdyż na nowo przybliża człowiekowi prawdy Boże zawarte w Piśmie Świętym i w Tradycji, oraz prowadzi do urzeczywistniania się działania Boga w życiu człowieka. Niezależnie od tego, czy Kościół kiedykolwiek wyda orzeczenie *constat de supernaturalitate*, uznając ostatecznie prawdziwość objawień Gospy, Jej orędzie zasługuje na uważną refleksję teologiczną. Istotne jest także uzyskanie odpowiedzi na pytanie, czy orędzia te nie stoją w sprzeczności z wiarą katolicką, czy model życia, którego przyjęcie Gospa proponuje, jest modelem życia autentycznie chrześcijańskim.

Analizując treść orędzia z Medziugorja oraz jego praktyczne konsekwencje dla życia chrześcijańskiego, rozpatrywanego w aspekcie teologii pastoralnej, można wyciągnąć następujące wnioski:

- Model życia chrześcijańskiego, kształtowany na podstawie orędzia z Medziugorja, nie jest w sprzeczny, a wręcz pozostaje zbieżny ze wzorem życia budowanego w oparciu o doktrynę Kościoła katolickiego. Podobieństwo jest tak znaczące, iż nawet gdyby okazało się, iż Kościół nie zaakceptował objawień z Medziugorja jako prawdziwych (ale też nie wydałby orzeczenia, iż są one fałszywe), to sam ów model życia chrześcijańskiego, który został odczytany na podstawie objawień Gospy, przez wielu ludzi praktycznie realizowany, pozostaje godny naśladowania – co jest widoczne w świetle nauczania Kościoła.

- Model ten w szczególny sposób odnosi się do Boga i wiąże się z wypełnianiem Jego przykazań. Obraz Boga, przedstawiony w orędziach z Medziugorja, jest obrazem zgodnym z nauczaniem Kościoła katolickiego. Jest to Bóg w Trójcy Świętej, Bóg osobowy, miłosierny, miłujący człowieka; Bóg, który w Jezusie Chrystusie oddał swoje życie za zbawienie świata, Bóg wszechmocny, któremu należy zaufać, wyzwalając się z wszelkiego lęku, gdyż On jest Panem wszelkiego stworzenia. Ten Bóg pragnie wejść w głęboką relację miłości z człowiekiem, zaprowadzić go do szczęścia wiecznego, ostatecznie w pełni zrealizowanego w niebie.

- Charakterystyczną cechą kształtowanego przez Matkę Bożą w Medziugorju modelu życia chrześcijańskiego jest zawierzenie się Jej jako Matce, przyzwolecie Jej na prowadzenie w drodze do świętości, zgoda na wprowadzanie w życie Jej pouczeń, przede wszystkim zaś – Jej wezwań do modlitwy, postu, nawrócenia i pokuty. Orędzie z Medziugorja podkreśla szczególną rolę Maryi, która została dana człowiekowi jako miłująca Matka, która interesuje się jego losami, zwłaszcza jego zbawieniem, i każdego prowadzi do świętości. Jednocześnie ta Matka jest Pośredniczką łask, wypraszącą je u Boga. W przekazie z Medziugorja Maryja została też ukazana jako Niewiasta szczególnie uprzywilejowana, jako Matka Jezusa Chrystusa, Matka Boga i Matka Kościoła – stąd człowiek może mieć do Niej całkowite zaufanie.

- Przekaz z Medziugorja, analizowany pod kątem poszukiwań w nim wzorca życia chrześcijańskiego, postawił szczególny nacisk na kształtowanie „człowieka modlitwy”, „człowieka modlącego się sercem”. Serce człowieka jest wyjątkowym miejscem spotkania Boga i człowieka, a modlitwa sercem czyni to spotkanie realnym. Należy podkreślić, że o „modlitwie sercem” pisali autorzy pism ascetyczno-mistycznych (od IV do XV wieku), praktykowali ją zaś Ojcowie Pustyni i święci w całej tradycji Kościoła Wschodniego i Zachodniego. Można zatem twierdzić, że wezwanie Gospy do modlitwy sercem wpisuje się w długą tradycję Kościoła i nie stanowi czegoś, co byłoby niezgodne z jego nauczaniem.

- Maryja w Medziugorju kształtuje poprzez swoje orędzia „człowieka Eucharystii”. Przygotowanie do Mszy świętej, głębokie Jej przeżycie oraz długie dziękczynienie i adoracje eucharystyczne stanowią charakterystyczne cechy duchowości medziugorskiej. Wskazanie przez „Niewiastę Eucharystii” na potrzebę pogłębienia duchowości eucharystycznej jest nie tylko zgodne z nauczaniem Kościoła, jego Tradycją, ale także – pozostaje zbieżne z duszpasterską troską Kościoła posoborowego i współczesnymi dokumentami Magisterium. Kościół bowiem usilnie zachęca, aby Eucharystia stawała się autentycznym źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego.

- Wskazania Gospy wydają się dość ogólne i można je ująć w kilkunastu punktach, dotyczą jednak fundamentalnych kwestii życia ludzkiego: godnego życia doczesnego, życia zgodnego z przykazaniami Bożymi, zbawienia – życia wiecznego.

- Treść przesłania medziugorskiego najwyraźniej harmonizuje z czasem, w którym orędzia są przekazywane. Można nawet powiedzieć, iż przesłanie Gospy jest odpowiedzią na znaki czasu. Człowiek przełomu tysiąclecia utracił wiarę i zagubił rozumienie sensu nadprzyrodzoności, zaufał sobie i swoim wynalazkom, przestał się modlić, ostatecznie – pogubił się na drogach swojego życia. Wynalazki techniki, takie, jak komputery czy telewizja, z jednej strony służą komunikacji społecznej, z drugiej zaś strony całkowicie „pochłonęły” człowieka. Jego zmysłowość – ekstremalnie pobudzona pod wpływem czasu spędzanego przed ekranami telewizorów i komputerów – wprowadziła w serce ludzkie nieład i niepokój. Z życia współczesnego człowieka zniknęła całkowicie „wewnętrzna cisza” i dlatego poszukuje on szczęścia poza Bogiem. Bóg jednak odpowiada na najgłębsze ludzkie pragnienia, gdyż, za pośrednictwem naszej Matki – Maryi, przez orędzia z Medziugorja dociera do rzeczywistych potrzeb serc, ukazując, że On sam jest źródłem i celem życia oraz szczęścia człowieka.

- Model życia ukazany przez Maryję w orędziach z Medziugorja jest bardzo prosty, gdyż od nikogo nie wymaga czegoś niezwykłego. Ma jednak zastosowanie uniwersalne: może być wprowadzony w życie każdej osoby, w każdym wieku. Ten prosty model życia jest głęboki i zarazem niezwykle mądry, bo otwiera serce ludzkie na Mądrość Bożą. Prostota tych orędzi i ciągle ich powtarzanie przez zatroskaną o los swoich dzieci Matkę z Nieba jest też niekiedy przyczyną lekceważenia i odrzucenia przez wielu wskazań z Medziugorja. W nawiązaniu do tej sytuacji (obojętoci człowieka wobec orędzia Matki Bożej z Medziugorja, ze względu na jego prostotę) można przytoczyć słowa Jezusa: „Wysławiam Cię, Ojcze, Panie nieba i ziemi, że zakryłeś te rzeczy przed mądrymi i roztroprnymi, a objawiłeś je prostaczkom” (Mt 11, 25)...

- Maryja przypomina także wiernym to, o czym w dzisiejszych czasach zapomnieli lub stosują owe zalecenia w niewłaściwy sposób, na marginesie swoich działań lub nawet zupełnie wyeliminowali z je z praktyki życia. Przykładem praktyki chrześcijańskiej, zapomnianej, a jednak uświęconej tradycją, jest post. Medziugorski post *o chlebie i wodzie* – środowy i piątkowy – nie jest jakąś fikcją, pozorem czy namiastką, ale rzeczywistą praktyką ascetyczną, która daje wewnętrzne umocnienie. Orędzie z Medziugorja wzywa także chrześcijan do realizacji trudnych wskazań, które są przecież wskazaniem ewangelicznymi, a więc same z siebie stoją w zgodzie z nauką Kościoła. Przykładem mogą być wezwania do pokuty, do niesienia swojego krzyża z należną pokorą i cierpliwością.

Medziugorje jest też niewątpliwie *miejszem wydarzeń o wyjątkowym charakterze duchowym i pastoralnym*, wydarzeń o istotnym dla życia Kościoła znaczeniu. Pozostaje faktem, że do Medziugorja przyjeżdża wiele osób. Niektóre z nich poszukują Boga, inne pragną zmienić swoje życie i pogłębić swoją wiarę i modlitwę. Do Medziugorja przyjeżdżają też tacy ludzie, którzy znaleźli się w tym miejscu poniekąd przypadkowo, za namową innych, bez motywacji religijnej. W życiu takich ludzi dokonuje się niekiedy głęboka przemiana wskutek spotkania z atmosferą sanktuarium: wchodzi oni na drogę nawrócenia, a nieraz ich decyzja jest związana także ze zmianą wyznania. Istotny – również z punktu widzenia pastoralnego – jest fakt, że wokół Eucharystii koncentruje się życie przybyłych do Medziugorja. Miejsce to nie sprzyja atrakcjom turystycznym, lecz kieruje w szczególny sposób uwagę pielgrzymów na Mszę świętą wieczorną i proponuje wieczorny lub nocny program modlitewny (oprócz tego, wierni poszczególnych narodowości uczestniczą we Mszy świętej, odprawianej w ich języku, oraz mogą poświęcać czas na adorację Najświętszego Sakramentu w oddzielnej kaplicy). W Medziugorju urzeczywistnia się zatem odradzający się Kościół, skupiony wokół najważniejszego wydarzenia, jakim jest Eucharystia. Medziugorje jest też nazywane „Konfesjonalem świata”. Codziennie wielu wiernych nawraca się tutaj i jedna z Bogiem w sakramencie pokuty. Przez ten sakrament otwiera się dla nich szansa duchowego odrodzenia i fundamentalnej zmiany ich życiowych dróg. Mówi się o Medziugorju także jako miejscu modlitwy, gdzie wiele osób spędza na modlitwie długi czas, spotykając się na rozmowie serca z Bogiem indywidualnie bądź w grupach modlitewnych. Na ulicach Medziugorja spotyka się wiernych, którzy nawet poza Kościołem i miejscami przeznaczonymi do modlitwy chodzą z różańcem w rękę, pozostając w nieustannym zjednoczeniu z Bogiem.

W świetle powyżej opisanych duchowych owoców, fenomen Medziugorja należy postrzegać jako niezwykle ważny *przedmiot refleksji pastoralnej Kościoła*. Kościół lokalny, nawet jeśli jest nieufny co do prawdziwości objawień Gospy, rozpoznaje to miejsce jako źródło i wyjątkowe pole swej działalności duszpasterskiej. Do Medziugorja napływają rzesze wiernych, których nie można zostawić samym sobie. Należy im zapewnić właściwą opiekę, trzymając się zdrowej zasady Pisma Świętego: „Ducha nie gąście, prorocтва nie lekceważcie. Wszystko badajcie, a co szlachetne – zachowujcie” (1 Tes 5, 19- 21). Franciszkanie, jako miejscowi duszpasterze, mimo różnych przeszkód (najpierw ze strony władz komunistycznych, potem także władzy kościelnej) starają się jak najlepiej – zgodnie z *Oświadczeniem* Konferencji Episkopatu Jugosławii z Zadaru z 1991 r. – zapewniać opiekę duszpasterską przybywającym pielgrzymom, nie zachowując przy tym obojętności wobec świadectwa wielu osób, doświadczających tu niezwyklej przeżyć religijnych. Zakonnicy umożliwiają wiernym uczestnictwo w życiu liturgicznym i sakramentalnym, podtrzymują i rozwijają różne inicjatywy modlitewne, które prowadzą ludzi do Boga.

Kościół znajduje w duchowym fenomenie Medziugorja jasno nakreślony *cel swej działalności i drogę do jego realizacji*. Nie można przejść obojętnie wobec faktów, które pokazują, że w Medziugorju Kościół się odnawia poprzez głębokie nawrócenie wiernych, ich modlitwę i uczestnictwo w sakramentach świętych. Przesłania Gospy zachęcają do życia zgodnego z wymaganiami Ewangelii, do kształtowania postaw rzeczywistości chrześcijańskich. Świadectwa widzących i tych, co się nawrócili pod wpływem medziugorskiego orędzia, pokazują Kościołowi dobre owoce tego dzieła. Kwestia rozstrzygnięcia autentyczności objawień to sprawa odległej przyszłości (może się zdarzyć, że Kościół nigdy nie zajmie żadnego stanowiska co do prawdziwości tych objawień – miało to już miejsce w wielu objawieniach prywatnych, które nie zostały przez Kościół oficjalnie uznane, ale które akceptuje on pośrednio, rozszerzając kult z nimi związany). Niezależnie od rozwoju wydarzeń w Medziugorju oraz od ich oceny i decyzji Kościoła, duszpasterzom pozostaje podtrzymywać dobre dzieła, pomagać wiernym w odnajdowaniu Boga i towarzyszyć im w drodze do zbawienia. Zadaniem duszpasterskim Kościoła będzie wspomaganie wiernych w realizacji – zgodnego wszak z jego nauczaniem – wzoru życia chrześcijańskiego, jaki nakreśliła Gospa, zapewniając właściwą opiekę duszpasterską tym, którzy nawracają się, modlą, uczestniczą w życiu sakramentalnym, pragną głębszego spotkania z Bogiem.

Medziugorje jest wreszcie miejscem, gdzie Kościół zostaje wezwany do realizacji swej *uniwersalnej misji wobec świata*, obejmującej proces uświęcania człowieka, ale także, wprowadzania ładu moralnego i społecznego, tj. pokoju między narodami. Uniwersalny przekaz z Medziugorja, wzywający ludzkość do pojednania i pokoju, sprawia, że w tym miejscu, w praktyce spełnia się misja Kościoła wobec świata, który oczekuje solidarnej pomocy we wprowadzaniu pokoju między ludźmi, między narodami. Medziugorje ma szansę stać się dla Kościoła powszechnego wyrazistym znakiem jego troski o pokój i świadectwem duchowej współpracy ze wszystkim środowiskami, które zabiegają o sprawiedliwy ład w świecie. Przesłanie Gospy jednoznacznie wykazuje, że pokój jest możliwy tylko wtedy, gdy będzie budowany na sprawiedliwości i poszanowaniu praw człowieka, natomiast osiągnięcie pokoju jest niemożliwe

wówczas, gdy budować go próbuje człowiek od Boga daleki, niezachowujący ładu moralnego i społecznego.

Podsumowując, można stwierdzić, że orędzie z Medziugorja niesie w sobie wskazania, które prowadzą do rzeczywistego uświęcenia chrześcijanina i ukazują Kościołowi drogi duszpasterskiej troski o realizację modelu życia chrześcijańskiego zaangażowanego i pełnego. Jednocześnie trzeba zauważyć, że orędzie Gospy ukazuje także uniwersalny – ludzki model życia, oparty na kształtowaniu człowieczeństwa w pokoju i miłości, czyli na drodze realizacji warunków szczęścia osobowego. Wymiar naturalny i nadprzyrodzony ludzkiego powołania był od wieków drogą duszpasterskiej troski Kościoła, a Maryja z Medziugorja jeszcze raz przypomniała o szczególnej misji Kościoła wobec człowieka. Niniejsza praca nakreśliła najważniejsze obszary zagadnień, związanych z kształtowaniem życia chrześcijańskiego i realizacją misji Kościoła w tym zakresie. Nie było jej celem wyczerpanie wszystkich aspektów teologicznych i pastoralnych fenomenu Medziugorja. Pragnie zostawić miejsce na rozwój duchowej dynamiki wydarzeń, jaką Gospa może jeszcze w nadchodzącym czasie wnieść w życie Kościoła.